

राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड
ऐन २०४९

लालमोहर र प्रकाशन
मिति २०५०।१।२०

२०५० सालको ऐन नं. ३

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचुडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विद्वावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परक गौरवमय तेजस्वी त्रिभूवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्जवल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परक प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐ रामपट् परम ज्योतिर्मय सूविख्या त्रिशक्तिपट् परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहू परमाथिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री मन्महाराजधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डको स्थापना र व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: चिया तथा कफी खेती र प्रशोधन गर्ने कार्यमा सामज्यस्य ल्याउन, आधूनिक प्रविधिको प्रयोगद्वारा उच्च गुणस्तरको चिया तथा कफी उत्पादन गर्ने र बजार व्यवस्थापन तथा निकासी पैठारी गर्नको लागि एक ठोस नीति निर्माण गरी देशमा भएका चिया तथा कफी उद्योगको योजनाबद्ध रूपमा विकास गर्ने राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डको स्थापना र त्यसको कार्य संचालन सम्बन्धी व्यवस्था गर्ने वाच्छनीय भएकोले, श्री ५ महाराजधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको बाइसौ वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

१। यस ऐनको नाम "राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड ऐन, २०४९" रहेको छ ।

२। यो ऐन तुरन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:

- (क) "बोर्ड" भन्नाले दफा ३ वर्षोजिम स्थापना भएको राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड सम्झनु पर्छ ।
- (ख) "समिति" भन्नाले दफा ८ वर्षोजिम गठन भएको कार्य संचालन समितिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ग) "अध्यक्ष" भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।
- (घ) "सदस्य" भन्नाले समितिको सदस्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले समितिको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष तथा सदस्य-सचिव तथा कार्य संचालन समितिका सदस्य समेतलाई जनाउनेछ ।
- (ङ) "कार्यकारी निर्देशक" भन्नाले दफा १४ वर्षोजिम नियुक्त भएको वा तोकिएको कार्यकारी निर्देशक सम्झनु पर्छ ।
- (च) "प्रशोधन" भन्नाले चियाको हरियो पत्ति र कफीको गेडा कूनै यान्त्रिक प्रकृयाबाट प्रशोधन गरिने कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (छ) "उत्पादक" भन्नाले चिया वा कफी उत्पादन गर्ने व्यवसायी सम्झनु पर्छ ।
- (ज) "तोकिएको" वा "तोकिएको वर्षोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको विनियममा तोकिएको वा तोकिए वर्षोजिम सम्झनु पर्छ ।

३. बोर्डको स्थापना:

राष्ट्रिय स्तरमा चिया तथा कफी उद्योगको विकास सम्बन्धी योजनाहरूमा तर्जुमा गरी निजी तथा सरकारी क्षेत्रमा संचालित चिया तथा कफी उद्योगलाई सूचित एवं प्रभावकारी ढङ्गबाट बढि सफल तुल्याउन राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डको स्थापना गरिएको छ ।

४. बोर्ड संगठित संस्था हुने:

- १) बोर्ड अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वाशासित र संगठित संस्था हुनेछ ।
- २) बोर्डको काम कारवाहीको निमित्त आफ्नो एउटा छुटौ छाप हुनेछ ।
- ३) बोर्डले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न, बेचबिखन गर्न वा अन्य किसिमले व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

४) बोर्डले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न र बोर्ड उपर पनि सोही नामबाट नालिस उजुर लाग्न सक्नेछ ।

५. बोर्डको कार्यालय:

- (१) बोर्डको मूल्य कार्यालय काठमाण्डौं उपत्यकामा रहनेछ ।
- (२) बोर्डले आवश्कता अनुसार नेपाल अधिराज्यभित्र शाखा कार्यालयहरु खोल्न सक्नेछ ।

६. बोर्डको उद्देश्य :

बोर्डको उद्देश्य देहाय वमोजिम हुनेछ :

- (क) चिया तथा कफी उद्योगका विकासको लागि उत्पादन, प्रशोधन बजार व्यवस्थापन तथा निकासी पैठारी सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (ख) चिया तथा कफी खेती तथा उद्योगको विकासमा देखा परेका समस्याहरुको निराकरणका उपायहरु पत्ता लगाउने,
- (ग) चिया तथा कफी उद्योगको विकासको लागि चिया तथा कफी खेती र प्रशोधनका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरुको आपूर्तिको व्यवस्था गर्ने गराउने,
- (घ) चिया तथा कफी उद्योगको विकासको लागि तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गरी चिया तथा कफी उद्योगमा कार्यरत व्यक्ति वा संस्थाहरुलाई आधूनिक प्राविधिक ज्ञान, प्रशिक्षण र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- (ङ) चिया तथा कफी उद्योगको क्षेत्रको विकासको लागि आवश्यक अध्ययन गर्ने, गराउने,
- (च) चिया तथा कफी उद्योगको क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरुसंग समन्वय गर्ने,
- (छ) चिया तथा कफी उद्योगलाई सहयोग पुऱ्याउने ।

७. बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार :

बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय वमोजिम हुनेछ :

- (क) नेपाल अधिराज्यमा चिया तथा कफी खेतीको विस्तार तथा विकास गराउन चिया तथा कफी उद्योगको स्थापना सुधार, प्रबर्द्धन तथा संरक्षण गर्न आवश्यक नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- (ख) चिया तथा कफी खेतीको विकास र विस्तारका लागि आवश्यक पर्ने प्राविधिक एवं वित्तिय आधारहरु तयार पारी सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- (ग) चिया तथा कफीको मुल्यको सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई परामर्श दिने,
- (घ) सानास्तरमा चिया तथा कफी खेती गर्ने कृषकहरुलाई आवश्यक पर्ने कर्जा, वीउ, वेर्ना, रासायनिक मल, कीटनाशक औषधि, औजार, इन्धन, प्राविधिक सेवा, आदिको आपूर्तिको व्यवस्था गर्ने, गराउने,
- (ङ) चिया तथा कफी लगाउन उपयूक्त सरकारी ऐलानी जग्गाहरु नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गरी चिया तथा कफी लगाउने वा लिज वा किस्तावन्दीमा दिई चिया तथा कफी खेती गराउने,
- (च) चिया तथा कफी बजार व्यवस्थालाई विकास गर्न समय समयमा बजार सर्वेक्षण गरी उपभोक्ताले रुचाउका चिया तथा कफीको ग्रेड र किसिम आदि यकिन गर्ने र चिया तथा कफीको गूणस्तर निर्धारण गर्ने, गराउने,
- (छ) अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा चिया तथा कफीको माग सम्बन्धमा निर्यातकर्ताहरुलाई जानकारी गराउने,
- (ज) नेपाल अधिराज्यमा चिया तथा कफी उद्योगको विकास तथा विस्तार गर्नको लागि आवश्यक अध्ययन गर्ने, गराउने, चिया तथा कफी उद्योगमा कार्यरत व्यक्ति वा संस्थाहरुलाई प्राविधिक ज्ञान, प्रशिक्षण तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्न तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्र स्थापना गर्ने, गराउने,
- (झ) चिया तथा कफी उद्योगमा संलग्न व्यक्तिहरुको शीप विकासको लागि ती व्यक्तिहरुलाई विदेशमा आवश्यक तालिम, सेमिनार एवं उच्च शिक्षा दिलाउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने
- (ञ) चिया तथा कफी उद्योगको विकासको लागि सरकारी तथा निजी क्षेत्रहरमा भईरहेको प्रयासहरुलाई समन्वय गर्ने, गराउने,
- (ट) चिया तथा कफी उद्योगसंग सम्बन्धीत व्यवस्थापन र मजदूर विच समझदारी बढ़ि गर्न गराउनका लागि आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने,
- (ठ) चिया तथा कफी उद्योगहरुको दर्ताको लगत राख्ने,
- (ड) चिया तथा कफी उद्योगहरुमा व्यवस्था सूधार गर्नका लागि आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने

- (३) नेपाल सरकारका स्वीकृति लिई चिया तथा कफीमा सेवा शुल्क (सेस) लगाउने,
 (४) चिया तथा कफी उद्योगको विकास सम्बन्धी अन्य आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने, ।

८. कार्यकारी समितिको गठन :

१) बोर्डको कार्य संचालनको निमित्त देहाय बमोजिमिको एउटा कार्यकारी समिति हुनेछ :

क. कृषि मन्त्री वा राज्य मन्त्री	अध्यक्ष
ख. नेपाल सरकारबाट मनोनित व्यक्ति	उपाध्यक्ष
ग. नीजि चिया तथा कफी उत्पादकहरूबाट १/१ जना	सदस्य
घ. साना चिया तथा कफी किसानबाट १/१ जना	सदस्य
ड. नेपाल चिया उत्पादक संघबाट १ जना	सदस्य
च. सह-सचिव, कृषि मन्त्रालय	सदस्य
छ. सह-सचिव, अर्थ मन्त्रालय	सदस्य
ज. सह-सचिव, उद्योग मन्त्रालय	सदस्य
झ. कार्यकारी निर्देशक राष्ट्रिय कृषि अनुसन्धान परिषद	सदस्य
ञ. महाप्रबन्धक, कृषि विकास बोर्ड	सदस्य
ट. महाप्रबन्धक, नेपाल चिया विकास निगम	सदस्य
ठ. महाप्रबन्धक, व्यापार प्रवर्द्धन केन्द्र	सदस्य
ड. कार्यकारी निर्देशक, राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड	सदस्य-सचिव

२) उपदफा (१) बमोजिमिको समितिको गठन भएपछि समितिले चिया तथा कफी उद्योगमा कार्यरत मजदुरहरू मध्येबाट एक एक जना व्यक्तिलाई दुई वर्षको लागि समितिको सदस्यमा मनोनित गर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमिको परिषदमा मनोनित सदस्यको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ र निज पूनः मनोनित हुन सक्नेछ ।

९. समितिको बैठक:

- १) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा वर्षको कम्तीको दूर्घटक बस्नेछ ।
- २) समितिको सम्पुर्ण सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा परिषद तथा कार्य संचालन समितिको बैठकको लागि गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- ३) परिषदको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ र अध्यक्षको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले गर्नेछ । अध्यक्ष तथा उपाध्यक्ष दुवैको अनुपस्थितिमा सदस्यहरूले आफु मध्येबाट छानेको व्यक्तिले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- ४) समितिको निर्णय सदस्य-सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।
- ५) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कूराहरू परिषद तथा कार्य संचालन समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१०. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- १) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको विनियमको अधिनमा रही बोर्डले गर्नु पर्ने सम्पुर्ण काम कारबाही गर्नु अधिकारहरूको प्रयोग तथा कर्तव्यको पालना गर्नु परिषदको कर्तव्य हूनेछ ।
- २) परिषदको यस ऐन बमोजिम आफ्लाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये सबै वा कैनै अधिकार आवश्यतानुसार कुनै सदस्य वा दफा ११ बमोजिमिको उप-समिति वा बोर्डको कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई सम्पन्न सक्नेछ ।

११. उपसमिति गठन गर्न सक्ने:

- १) समितिले आफ्नो कार्य संचालनको लागि आवश्यकता अनुसार उपसमितिहरू गठन गर्न सक्नेछ ।
- २) उपसमितिको काम, कर्तव्य, अधिकार, कार्य क्षेत्र तथा कार्यविधिक समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१२. बोर्डको कोष :

- १) बोर्डको एउटा छहै कोष हुनेछ ।
- २) बोर्डको कोषमा देहायका रकमहरु रहनेछन् ।
 - (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
 - (ख) कुनै विदेशी सरकार वा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरुबाट प्राप्त रकम,
 - (ग) चिया तथा कफी खेती र प्रशोधन सम्बन्धी परामर्श सेवा वापत प्राप्त हुने रकम,
 - (घ) चिया तथा कफीमा लगाईएको सेवा शूलक (सेस) बाट प्राप्त रकम,
 - (ड) अन्य श्रोतबाट प्राप्त रकम ।
- ३) कुनै विदेशी सरकार वा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरुबाट अनुदान रकम लिंदा नेपाल सरकारको पुर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
- ४) बोर्डलाई प्राप्त हुने सबै रकम नेपाल अधिराज्यभित्रको कुनै वाणिज्य बैंकमा खाता खोली जस्ता गरिनेछ ।
- ५) बोर्डद्वारा गर्नुपर्ने सबै खर्चहरु उपदफा (१) वमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

१३. लेखा र लेखापरीक्षणः

- १) बोर्डको आय व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको तारिका वमोजिम राखिनेछ ।
- २) बोर्डको लेखा परीक्षण महालेखा परीक्षणद्वारा हुनेछ ।

१४. कार्यकारी निर्देशकः

- १) बोर्डको प्रशासकिय प्रमूखको रूपमा एक कार्यकारी निर्देशक रहनेछ ।
- २) नेपाल सरकारले कार्यकारी निर्देशक पदमा उपयुक्त व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्न वा तोकन सक्नेछ ।
- ३) कार्यकारी निर्देशकको पदावधि चार वर्षको हुनेछ र निज पूनः बढीमा चार वर्षको लागि नियुक्त हुन वा तोकिन सक्नेछ ।
- ४) कार्यकारी निर्देशकको पारिश्रमिक, सेवाको शर्त तथा सूविधा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

१५. बोर्डका कर्मचारीः

- १) बोर्डले आफ्नो कार्य संचालनको निमित्त आवश्यक कर्मचारी तोकिए वमोजिम नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- २) उपदफा (१) वमोजिम नियुक्त कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक, सेवाको शर्त तथा सूविधा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए वमोजिम हुनेछ ।

१६. नेपाल सरकार समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने:

बोर्डले आफूले गरेको काम कारबाहीको वार्षिक प्रतिवेदन प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महिनाभित्र नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१७. नेपाल सरकारसंग सम्पर्कः

बोर्डले नेपाल सरकारसंग सम्पर्क राख्दा कृषि मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।

१८. बोर्डको विघटन :

- १) कुनै मनासिव कारणबाट बोर्डलाई खारेज गर्ने गरी नेपाल सरकारले निर्णय गरेमा बोर्ड विघटन हुनेछ ।
- २) उपदफा (१) वमोजिम बोर्ड विघटन भएमा बोर्डको हक र दायित्व नेपाल सरकारमा सर्नेछ ।

१९. विनियम बनाउने अधिकारः

यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न बोर्डले नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई आवश्यक विनियमहरु बनाउन सक्नेछ ।

रूपान्तरण : केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन २०६३को दफा २५ वमोजिम “श्री ५ को सरकार” भन्ने शब्दहरुको सदटा नेपाल सरकार भन्ने शब्दहरु राखी रूपान्तरण गरिएको ।